

บทแนะนำหนังสือ

เพื่อนรักต่างศาสนา: มิตรภาพ การปรองดอง และการก้าวข้ามความขัดแย้ง

สีดา สอนศรี (Sida Sonsri)¹

ที่มา: <https://search-library.parliament.go.th/cgi-bin/koha/opac-imageviewer.pl?biblionumber=100045>

(Received: March 3, 2023; Revised: June 7, 2023; Accepted: June 13, 2023)

เพื่อนรักต่างศาสนาเล่มนี้เป็นเรื่องราวของการเป็นมิตรภาพ การปรองดอง และการก้าวข้ามความขัดแย้ง ของพื้นที่พหุสังคมในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่เรียกว่าจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนาของคนหลากหลายตั้งแต่ยุคโบราณ จนถึงปัจจุบัน ในยุคแรกเริ่ม ประชาชนมีความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

¹ รองศาสตราจารย์ อดีตคณบดีมหาวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อดีตอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Associate Professor, Former Dean of College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Former Lecturer of Faculty of Political Science, Thammasat University) E-mail: sidapols@gmail.com

พุทธศาสนาทั้งแบบมหายานและเถรวาท ซึ่งมีโบราณวัตถุและประเพณีท้องถิ่นที่ยังคงถือปฏิบัติกันอยู่ และในยุคต่อมา ศาสนาอิสลามเข้ามาอิทธิพลทำให้วิถีชีวิตของประชาชนบางส่วนเปลี่ยนไป (พระสิริจิริยาลังการ : 1-2) พระสิริจิริยาลังการ ซึ่งเป็นผู้เขียนคำนิยามท่านหนึ่งในหนังสือเล่มนี้ ได้เล่าถึงการอยู่ร่วมกันของชาวบ้านที่มีความหลากหลาย ได้กล่าวถึงประสบการณ์กรณีชาวบ้านที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน สอนในโรงเรียนรัฐบาลมีความเข้าใจผิดเรื่องอาหารและการรับประทานอาหารของเด็กนักเรียนไทยพุทธ และโรงเรียนนอูญในวัดของท่านเอง ท่านได้เชิญผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องทั้งสองศาสนามาทำความเข้าใจกัน จนเรื่องไม่บานปลาย และอีกกรณีหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องการแต่งกายในสถานศึกษาซึ่งไม่มีปัญหาดังแต่ต้น แต่มีผู้จุดประเด็นให้เกิดความขัดแย้งอย่างกว้างขวาง ท่านจึงได้เชิญผู้นำศาสนา ผู้ปกครองนักเรียนมาปรึกษาหารือและเจรจาไกล่เกลี่ยจนทั้งสองฝ่ายยินยอม ท่านได้อธิบายว่า “หากเราต้องการสันติสุข และการอยู่ร่วมกันตามปกติที่เคยเป็นมาแต่เดิม เราก็ควรพูดให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงให้เขาเสียสละตัวเอง และปฏิบัติตามข้อตกลงที่คนส่วนใหญ่ที่เขาถือปฏิบัติกันอยู่ จะดีกว่าที่จะมาทำให้เป็นเหตุของความขัดแย้งและทำลายสันติสุขของการอยู่ร่วมกันในพหุวัฒนธรรมที่มีความอ่อนไหว อันจะนำไปสู่ความขัดแย้ง” (เรื่องเดิม: 3) ความขัดแย้งจึงถูกแก้ไข หนังสือเล่มนี้เป็นการเล่าเรื่องและแก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างไทยพุทธกับชาวมุสลิมโดยประสบการณ์ของผู้เล่าเหตุการณ์โดยตรงประมาณ 30 เรื่อง แต่ละเรื่องได้ให้ข้อคิดที่พยายามสร้างสันติภาพในชายแดนใต้ โดยยกตัวอย่างหลายกรณีจากหลายประเทศ คำว่าเพื่อนรักศาสนา คือ ความรักความเข้าใจและเอื้ออาทรของคนสองศาสนา ซึ่งผู้เล่าเหตุการณ์แต่ละเรื่องได้วาดภาพเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจที่มาที่ไปของปัญหาความไม่เข้าใจ และความขัดแย้งทั้งสองศาสนาจนกระทั่งนำผู้อ่านไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีอรรถรส เช่นเดียวกับการเล่าเรื่องของพระสิริจิริยาลังการ ที่การก้าวข้ามความขัดแย้งที่เป็นเรื่องยากเข็ญ และการปรองดองเป็นเรื่องยากยิ่ง (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2551 : 7)

เมื่ออ่านเรื่องนี้ไปเรื่อย ๆ ผู้อ่านก็พบการนำเสนอทฤษฎี ยู (U Theory) ของ Otto Scharmer (2009) ที่ให้คำแนะนำไว้ว่า “ท่าทีสามประการของจิตใจที่จะนำไปสู่การตระหนักรู้” (หน้า 23) ได้แก่

1. การเปิดความคิด ห้อยแขวนการตัดสินใจไว้ มองโลกด้วยสายตา
คู่ใหม่

2. การหันเหความใส่ใจจาก “ด้านนอก” มาสู่ “ด้านใน” เป็นการเปิดใจ คือ ความสามารถที่จะเข้าอกเข้าใจ สามารถเห็นและเข้าใจสถานการณ์ผ่านมุมมองของคนอื่นได้

3. เปิดเจตจำนง คือ ความสามารถที่จะปล่อยวางสิ่งเก่าและปล่อย
ให้สิ่งใหม่ได้เข้ามา (ชาร์เมอร์: 23-31)

อีกแนวคิดหนึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการแพทย์และสาธารณสุขที่ได้
แก้ไขความขัดแย้งในหลายพื้นที่ และประสบความสำเร็จในการหยุดยั้งความ
ขัดแย้งและการใช้อาวุธในประเทศเอลซัลวาดอร์ในกลางทศวรรษที่ 1980
โดยศาสนจักรและองค์กรต่าง ๆ พยายามเข้าไปเจรจาต่อรองกับรัฐบาลและฝ่าย
สู้รบ โดยใช้ข้ออ้างเพื่อสุขภาพของเด็ก ๆ และเพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์
และสาธารณสุขทำงานได้อย่างปลอดภัย การเจรจาต่อรองมีขึ้นเพื่อให้มีช่วงเวลา
หยุดยิงและให้เด็กไปรับวัคซีนปีละ 3 วัน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985-1992 การเจรจานี้
ได้นำมาสู่กระบวนการสร้างสันติภาพ ในปี ค.ศ.1992 เป็นผลให้เด็กจำนวน
300,000 คน มีโอกาสได้รับวัคซีนโปลิโอ (MacQueen & Santa-Barbaba,
2000: 29) เช่นเดียวกับกลุ่มแพทย์ในฟิลิปปินส์ (เรื่องเดิม: 295) ที่กล่าวมา
ข้างต้นเป็นบางตัวอย่างที่เล่าเรื่องในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งเป็นการก้าวข้ามความ
ขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์

หนังสือเล่มนี้มีเรื่องเล่าหลาย ๆ เรื่องจากหลายประเทศ ที่เราควร
เรียนรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาชายแดนใต้ในประเทศไทยโดยใช้แนวคิดหลายแนวคิด
ที่ผสมผสานกัน การใช้แนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งคงไม่สามารถแก้ปัญหาที่เรื้อรัง
มานานได้ และที่สำคัญควรมีการเปิดพื้นที่สาธารณะให้มีการเสวนาแลกเปลี่ยน
ความคิดกันอย่างกว้างขวางระหว่างสองศาสนา ซึ่งต้องมีการจัดทำกลไกใน

ชุมชนโดยผู้ที่เป็นกลางในการแก้ปัญหา เพื่อเผื่อหวังเงื่อนไขที่จะส่งผลบั่นทอนความสัมพันธ์ในชุมชน

มิตรภาพ การปรองดอง และการก้าวข้ามความขัดแย้งเล่มนี้เหมาะสำหรับนักวิชาการที่สนใจเรื่องความขัดแย้งของพหุสังคม และนิสิตนักศึกษาที่ทำวิจัยเรื่องดังกล่าวเพื่อจะได้เห็นกรณีศึกษาทั้งของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ด้วย ผู้อ่านจะได้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้อย่างละเอียด จากการค้นคว้าค้นหาลำเอียง และมีภาพประกอบจากเหตุการณ์ของผู้เล่าอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2551). *ความรุนแรงกับการจัดการ “ความจริง”*:

ในรอบกึ่งทศวรรษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชาร์เมอร์, ออตโต. (สมศักดิ์ อัสตรินธิ (แปล)). (2563). *หัวใจทฤษฎี*

ตัวอยู่: หลักการและการประยุกต์ใช้สู่การตื่นตัวและการสร้างขบวนการทางสังคม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

พัทธธีรา นาคอุไรรัตน์, ชาริตา ประสิทธิหิมะ, ชาญชัย ชัยสุขโกศล,

กัญญาหมัดนูร กูโนะ และกัญญณัฐ เวลาแจ้ง. (2564). *เพื่อนรักต่างศาสนา: มิตรภาพการปรองดองและการก้าวข้ามความขัดแย้ง*.

ใน *ชุมชนศักดิ์ นรารัตน์วงศ์* (บ.ก.). (143 หน้า). นครปฐม:

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

MacQueen, G., & Santa-Barbara, J. (2000). Conflict and Health:

Peace Building through health initiative. *BMJ*, 321, 293-296.

Scharmer, O. (2007, 2009). *The Essentials of Theory U*.

Berrepert-Koehler Publisher, Inc.